Štev. 47. V Mariboru 22. novembra. 1883. Tečaj XVII.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravništvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Šulvereinskim zapaljevancem v poduk.

(Izvirni dopis iz mariborske okolice.)

Pamet je bolji ko žamet pravi slovenski pregovor. Pa žali Bog pri nekterih naših „paverskih“ kmetih je prav malo pameti najti. Če le iz kakega kota kaki nemčurski škric primiga, ki ima široka usta, brke in očale, ter jim slovenski jezik grdi in psuje in le nemškega hvali in priporoča, mu naši kmeti vse verujejo, čeravno bi jih bil petkrat za nos zvodil.

„Bliže mesta, bliže vraga“ to velja tudi za našo ubogo Kamco. Kmet za kmetom premine, na njegovo mesto pa pridejo meščani. Ne bo dolgo, pa bomo v Kamci kmete na prstih ene roke lahko prešteli. K vsem drugim nevoljam še si je pa ta peščica naših kmetov „nemški šulverein“ nakopala. Nemčurski iz Tirolskega privandrani mariborski profesor Nagele, ki uže dolgo v Kamci okoli šnofa, je učitelju g. Gratze, ki je ob enem občinski tajnik ali „Gemeindesekretär, obljubil lepo plačo, če mu pomore tudi v Kamci ljudi naloviti za šulverein. Na Martinsko nedeljo je toraj občinski berič Pirker kmete lovil rekoč: da je nek profesor iz Marburga tu, naj se grejo zapisat za šulverein, da bode šola **nemška in slovenska**, ker jo neki Slobenarji ali bindišarji celo slovensko napraviti hočejo. To pa res ni. Resnica je le, da šulverein **slovenski jezik** celo iz šol spraviti hoče in da bi se le **nemški** podučevalo. Prašam zdaj: kako pa bodo otroci, ko bodo enkrat odrastli, če se ne bodo tudi slovenski učili slovensko dobro brati, slovenski krščanski nauk in pridigo razumeti mogli?

Figamožem, narodnim Judežem, ki bi za groš Boga, vero, dušo, očeta, mater in otroke prodali, takim je se ve vse eno, če se narodni jezik in krščanski nauk tudi iz šol izključi. Sicer pa se deca v nemčurskih šolah ne nauči dovolj nemški, ampak spači, da ne zna ničesar prav ne nemški ne slovenski, ne brati ne pisati, ne računati. To kažejo skušnje. Bode li nemščina ljudi srečne in poštene storila? Ali Kamski Draž in Mariborski Brandstätter nekdajna zveličarja Kamških nemškutarjev nista dobro nemški pisati in govoriti znala, in vendar sta kot hudodelnika slej v kajhi čepela? Da je človek pošten, temu je nekaj več treba ko nemščine. Kdo pa svoj jezik, ki ga je mati učila, zametuje in zaničuje, takemu človeku tudi nič druga več sveto ne bo in utegne prav lehko tje priti, kamor sta Draž in Bradstätter prišla. Slab otrok, ki se svoje matere bodi kolikorkoli uboge sramuje!

Čem Vam pa povedati kdo je prof. Nagele, in kaj je šulverein. Nagele je privandrani Nemec in ljuti sovražnik vsega, kar je slovenskega, toraj tudi naših kmetov. Letos 7. aug. je v Grački Tagespošti nekaj o Kamci pisal in kvasil in tam z velikim veseljem in zadovoljnostjo rekel: da meščani Nemci v Kamci grunt za gruntom v roke dobivajo in da slovenski kmetje eden za ovim z gruntov preminejo. Človek, ki ga toraj veseli, če slovenski kmeti ob posestva, in ta v tuje nemške roke pridejo, kteri bedak bo še trdil, da zamore taki sovražni človek Vaš prijatelj biti?

Za tiste cote obleke in nemške bukve, kterih tako Vaši otroci ne razumejo, Nagele hoče Vašo samostalnost in narodnost imeti, hoče Vaše uboge otroke nemčurskemu Molohu v žrelo potisnoti. Kmetje! kteri še niste pameti zapili in zapravili, ne sprejmite sramotne ponudbe. Vaša gospodska so od svetlega cesarja Vam zato postavljeni možje, barusačem ki Vas le za nos voditi hočejo, pa krepko vrata pokažite. To bo častno in pošteno za Vas. „Šulverein“ je bil pred nekaj leti v Berlinu na Lutrovskem Prajzovskem ustanovljen. Cesarski naši vladi sovražni nemčurji so potem to društvo: „šulverein“, tudi pri nas razširjevati začeli. Cesarska naša vlada pa že zdaj sprevidi, da ima šulverein še druge namene ko

samo ubogi deci knjige in obleko deliti in za uk nemškega jezika skrbeti, ter je že cesarskim uradnikom naravnost prepovedala nadalje se tega društva: „šulvereina“ udeležiti.

S tem je pač dovolj dokazano, da je „šulverein“ društvo, ktero ni pravo in priporočevanja vredno inači cesarska vlada nebi branila uradnikom se tega društva udeležiti. Kdo je toraj pošten Slovenec in prijatelj cesarski vladi, kteri smo pokorščino dolžni, se ne bo k „šulvereinu“ pripisati dal. Prajzovskega in Lutrovskega pa mi nič nečemo. Mi smo Avstrijanci, Prajz in njegovi pomagači nič zastonj ne dajo, kakor vrag tudi denarja ne da, kakor pravljica pravi, če mu duše ne zapišete. Vse sorte dobrote se Vam bodo obetale.

Če bote verovali tem prerokom, ostali bote slednjič na cedilu, kakor norci. Pravijo Vam, da duhovnikov ne smete poslušati. Koga pa tedaj? Kdo je Vam za svetovalce in pastirje postavljen, ali privandrani škrici ali pa duhovniki? Duhovniki in krivi preroki se ve da nikoli niso prijatelji. S pastirji najpred proč in čeda je volkova. Ko bi duhovniki Judeževih šulvereinskih grošev lačni bili in se nebi sramovali je sprejemati, o tedaj bi si je tudi lahko zaslužili, potem se ve da bi se Vam pa reklo: le duhovnike poslušajte. Duhovniki so Vaši prijatelji, od Boga Vam postavljevi, ki imajo dolžnost Vas opomniti in opozoriti, če Vam nevarnost preti. Od Vas druga ne tirjajo, kakor dolžno krščansko pokorščino in to, kar jim gre. Odirajo Vas le drugi ljudje: Vaši in jihovi sovražniki. —

Konečno toraj rečem: Šola naj ostane v Kamci slovenska in nemška. Obadva jezika sta potrebna. Naj se Nemci tudi slovenski učijo, kakor se mi nemški učimo, jim ne bo nič škodovalo. V šolskih zadevah pa ima cesarska gosposka govoriti, a ne razni ropotarji in škrici, ki jih je veter Bog zna od kod prinesel. Nemir med Nemci in Slovenci pa ravno le taki privandravci delajo, ki bi vse druga ljudstva radi na Prajzovsko, lutrovsko nemško kopito nabili.

Varujte se toraj takih krivih prijateljev, meritiljev in dobrotnikov. Volk ni bil nikoli ovcam prijatelj, in tudi nikoli dobrih pastirjev hvalil ne bo.

Dostavek vredništva. V Kamci so šulverein krpali v krčmi pri g. Joštu, pa so menda za hišo dolžni ostali. Navzoči so bili: tirolski Nagele, koroški učitelj Gratze, stari Seidl iz Pemskega, nemci: Posch z Murskega polja, Zwetler, meljar v Mariboru, iz spodnje Anstrije, dalje 2 Wiesthalerja. nek Stromayer, Lipp, Klinar iz Srbskega, mariborski trgovec Grubitsch, advokat dr. Lorber. Edini pravi Kamčan je menda le berič Pirkar bil pa Rožpaški Kramberger in Habit, katerega je Wiesthaler seboj potegnil, češ naj da 1 fl. ubogej deci za obleko. Pravi Kamški Slovenci Hlebič, Mole, Repnik, Ranar, Gaube nečejo o šulvereinskej ropotiji ničesar vedeti. Tako je prav. Slava pravim Kamškim Slovencem!

Gospodarske stvari.

Poštne hranilnice.

Počenši od 6. novembra t. l. vpelje se pri avstrijskih poštnih hranilnicah nov postopek, ki vložnikom obeta kaj velike koristi ter izpolni željo, ktero so obrtniki in trgovci dokaj let sem če tudi brez vspeha do zdaj izrekali.

To je namreč vže na mnogotero stran pretresani promet z nakaznicami v podobi čekov (angl. Checks), kterega je poštno-hranilnični urad poprijel ter ga pred nekaj dnevih, namreč 6. dne novembra, začel.

Dotični ukaz določuje, da se tistim vložnikom poštnih hranilnic, kteri imajo v poštni hranilnici čez 100 gl. hranilne imovine, ako zahtevajo, pošlje nakazna knjižica, imajoča po 50 golic ali blanketov za čeke (Checks).

Te golice je treba izpolniti takó, da se va-nje zapiše nakazni iznos v cifrah in s pismeni (črkami), in pa kraj in dan s podpisom vred.

Zanimljiva novščina na teh golicahje ta, da imajo po štiri vrste brojk ali cifer (jednice, desetice, stotice, tisočice), kterih vsaka obseza cifre 1—9. S tem, da se odrežejo ali odstrižejo tiste cifre posamičnih vrstá. ktere so višje od cifre v vsaki posamični vrsti potrebne v izraz nakazanega iznosa, onemogočena je povsem izopačba nakazanega iznosa na golici.

Novo občenje z nakaznicami, ki ga c. kr. poštno-hranilnični urad s tem vpeljuje, najde gotovo pri naših obrtnikih in trgovcih jako vdeležbo, kajti po njem bode vložniku mogoče, brez stroškov in vendar varno, hitro in lagotno novčne iznose iz svoje hranilne imovine na vse strani v izplačilo nakazovati.

Ako ima vložnik, recimo, na Dunaji komu kaj plačati, popiše golico iz svoje knjižice čekovnice, da si nakazani iznos pri najbližjem poštnem uradu v svoji vložni knjižici odpisati — pri čemer ni potreba, da bi on sam osebno hodil na pošto — in oddá ali pošlje ček (nakaznico) tisti osebi ali firmi, kteri hoče kaj plačati. Le-ta lahko nakazani iznos ali sama pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu vzdigne ali pa ček v plačilo kteri tretji osebi dalje oddá. Kdor le-ta ček v 14 dnevih poštohranilničnemu uradu predloži, prejme za-nj precej na pokaz nakazni iznos, kajti ček se izplačuje imetniku. (Konec prihodnjič.)

Grof Henrik Attems pa štajersko sadjerejstvo.

II. Iz mariborske okolice udeležilo je se s sadovnimi pridelki Tržaške razstave 6, ki so

bili vsi s svetinjami odlikovani. 1. g. Ferdinand Staudinger. Ta ima svoje sadunosnike deloma v Hlapji sv. Jakobske fare v Slov. goricah pa v Pivoli ob znožji Pohorja v Hočkej nadžupniji. Največ ima zlatih parmen, mašanceljnov, žlahtnih grušek maslenk, mnogo sliv, črešenj in grozdja za zobanje. Največ proda sadja na Dunaj in Ogersko. V razstavo je djal sadežev od zlate parmene, dalje parkerjev pepping, car Aleksander, knježak, Adamovo parmeno, voščenk (Wachsapfel), poletne in zimske mašanceljne, lederarce, gruške maslenke pečenice (Rostbraune Herbstbutterbirne) in sive jesenske maslenke (Isembart). Priznali mu so srebrno svetinjo. Gotovo so tam tudi cepiči omenjenih sort dobiti.

2. Mariborska hranilnica; ta ima veliko drevesnico. Na razstavi so bili zimski mašanceljni, beli zimski tafeli, zlate parmene, vince. Priznala se je bronasta svetinja.

3. Gospa Marija Furekova v Melji (bronasto medaljo) je poslala: mašanceljne, zlate parmene, šampanjske rejnete (kosmače Marienapfel), kanadaške rejnete, šerzike (russ. Glasapfel, drevo močno rodi), bele zimske tafele, car Aleksander, sive francoske rejnete, rudeče štetinke (vince), rudeče čebularje, bele jesenske maslenke (Kaiserbirn), Dielove maslenke (drevo je prav rodovitno), velike in male zimsko gruške.)

4. G. Janez Wagner pri št. Ilji dobil je bronasto svetinjo za svoje ramburje (Frauen-Calville), škarlatne rejnete, bele tafeljne, rožneke, ananas-kosmače, šampanjske rejnete, Bassamana, mašanceljne, orlejanske rejnete, lederarce drobne, zlate parmene, Gdanske robače, kardinale, zelene rejnete, Blenheimske renejte, pisance.

5. Grof Nugent v Hausambacher ima velike sadunosnike polne žlahtnih sort. Prejel je zlato svetijo. Jabelčne sorte mu so: zlata parmena (jako rodovitna) zlati angleški peping (izvrstno rodi) beli žlahtni zimski tafelj (bogato rodi), rejneta voščenka (obilno rodi), rejneta karmelitarca (dobro rodi), škofovska (precej dobro rodi), siva francoska rejneta (vedno bogato rodi), kasselska rejneta (izvrstno drevo), štajerske devičnice (dobro). mašanceljni (izvrstno) malarsko jabelko (Malerapfel, bogato rodi,) pohorski mašanceljni (vsako leto izvrstno rodi pa sad ne diši), čebularski borsič (izvrstno) zimske vince (rado rodi); 100 kilo ovega sadja poprek prodava grof 100 kilo za 6—7 fl. Grušek pa ima teh: bele jesenske maslenke (Kaiserbirn, (v dobri zemlji drevo bogato rodi), Dielove maslenke (izvrstno rodi), gruške smokve (obilno rodi), dobra Lojza (izvrstno) mačja glava (izvrstno). Za 100 kilo zahteva in dobiva posestnik poprek 10 fl.

6. G. Daniel Ramuta pri sv. Martinu pod Wurmbergom. V tej fari so pridni sadjerejci. Pridelajo povprek 4000 hektolitrov mašanceljnov, 4000 hektolitrov mešanih sort, 1300 namiznih sort (parižkih ramburjev, zlatih rejnet in rejnet karmelitarc, sivih in rudečih kosmačev. tefeljnov) in po 2500 hektolitrov grušek. Mašanceljne prodavajo po 3 fl. hektoliter, mešane sorte po 2—2½ fl., namizni sadež 100 po 1—3 fl. ali 6 kr. kilo. G. Ramuta je dobil v Trstu bronasto svetinjo. Najbolje mu rodijo: mašanceljni, zlate parmene, pariški ramburji, golobec, pisani ramburji, srednje pa: rejneta Bredova, jesenska rejneta, rusko jabelko (Glasapfel), rudeče vince, štetinke, rajnete karmelitarce, mačja glava, (gruška velika, izvrstno rodi) pa gruške maslenke rimljanke.

(Dalje prihodnjič.)

Sejmi 24. nov. sv. Marjeta na Pesnici, 26. nov. Loče, Kaniža ptujska, Ptuj, Wildon, 29. nov. Gradec, 30. nov. sv. Andraž v Slov. goricah, Celje, Rogatec, Strass, Veržej, Bizelj, Svičina.

Dopisi.

Iz Maribora. (Čitalnica — mesto — okraj — Nagele). V čitalnici so za vsaki četrtek priredili zabavne večere. Prvega dne 15. t. m. se je mnogo čitalničarjev udeležilo, tudi več hrvatskih oficirjev, ki tukaj bosenske mape izdelujejo. Jihova navzočost je Slovence jako razveselila. V nedeljo je g. dr. Janko Sernec prav zanimivo čital o slovitih Kozakih. Hvala mu! — Mesto Maribor ima drugo leto 236.250 fl. stroškov, a 204.229 fl. dohodkov, toraj treba meščanom samo 32.022 fl. doplačati. Samo od „sparkase“ potegnejo 30.000 fl. To je res vrla krava mlekarica za meščane; vkljub temu pa morajo dolžniki hranilničnega advokata dr. Duhača, ki kot župan vleče 1500 fl. plače, sami plačevati, ker zamudnikom „Mahnschreiben“ dopošilja 2—3 fl. vsakega. Schmiderer-Seidlnov okrajni zastop naznanja, da bo l. 1884 potreboval 40.430 fl. Nič pa ne pové ali je Seidl tistih 4000 fl. od „kreisamta“ uže vrnil ali ne, plačuje li obresti od njih, tudi ni jasno, ali plača mesto kaj za krejsijski vrt, ki ga je v javni prostor spremenilo? — Šulvereinski prvak profesor Nagele je v Hočah pri g. Serneci hudo roval: Nemce je prispodabljal psom, Slovence mačkam. Je li tedaj on človek, ki ga veseli, če psi mačke grizejo? Udrihal je tudi po mešnikih, učiteljih, slovenskih domoljubih, katere je imenoval tate zmikavce „Beutelschneider“. Da je pa privandrani nemško-liberalni poslanec mariborski znani Brandstetter v kajhi sedel, ker je celó vlado za 64.000 fl. oškodoval, tega se vé ta novi privandranec neče vedeti. Kmetom se je režal, da se bodo pred plug sami

vpregali. Prihodnjič misli ta človek rogovilit priti k Botheju v Račah itd. Bržčas se med kmete prav ne upa sam, zato ima vedno neko gardo iz Maribora seboj. Nemški „šulverein“ je v djanji politično društvo brez političnih komisarjev, pa dolgo tega ne bomo trpeli.

Iz Hardeka poleg Ormoža. (Volitev v mestni zastop.) Kakor je predzadnji „Slov. Gosp.“ poročal, bodo se vršile volitve v mestni zastop ormožki za kake tri tedne. Te volitve so tembolj važne, ker ne gre tu samo za narodno stvar, ampak so važne tudi za vsakega posameznega davkoplačevalca. Zakaj pa? Drugi zopet pravi: kaj bi se mi vtikali v te volitve, naj Ormožani napravijo med seboj kar hočejo. Je li res tako? Ne! Mi se moramo vdeležiti in sicer vsi brez izjeme te volitve, ker ne moremo in ne smemo še nadalje gledati in pustiti, da bi delal ormožki zastop še nadalje, kakor dosedaj. In ravno mi Hardečani in Dobrovčani se moramo najbolj zanimati za to volitev, ker se ravno nam sedaj godi največja krivica. — Skoro 20 let plačujemo Ormožanom razsvetljavo, ponočnega čuvaja, studence itd. Je li nam teh treba? Moramo to plačevati? Ne! To je protipostavno, kajti § 72. občinskega reda veli, da take stroške ima samo tisti kraj v občini plačevati, kojemu so v korist. Imamo mi od ormožkih studencev, od ormožke razsvitljave, od jihovega nočnega čuvaja kake koristi? Ne! Ormožki mestni zastop je toraj protipostavno od nas skoz 20 let zahteval doklade, koje nemamo mi plačevati, plačevali pa smo jih misleč si, gospodje že znajo, kaj smejo od nas tirjati. Kako pa je tedaj, ako mi od zastopa ormožkega kaj potrebujemo? Na primer, poglejmo si našo „ameriko“! Kje so naše njive, najboljše koruzne njive? Ni jih — Drava, ta nesrečna Drava jih je odnesla, Bog zna kam. — In je res bilo nemogoče kaj storiti, da bi se nam ohranile? Ako bi se mestni zastop ormožki bolj zanimal za to, kakor pa za druge stvari n. pr. za vedne zatožbe proti spoštovanemu gospodaru — nikdar bi mi ne trpeli take škode, kakor jo trpimo. — Hrvatje onkraj Drave si čuvajo svoja zemljišča z raznimi napravami, kaj pa mi? Mi tužnega srca gledamo, kako kapa ena njiva za drugo v deročo Dravo in da bomo skoraj vsi do železnice v vodi. — Mi ne smemo braniti našo posest, občina pa ne stori nič, ker potem bi še g. Kada, Martinc itd. ne smeli iti več onkraj Drave na lov, in kod dobiti fazane in drugo divjačino? Ako bi mestni zastop ormožki pred nekaj leti, ko je bilo še mogoče, za to stvar se zavzel, moralo bi se nekaj storiti in nam bi ostalo toliko in toliko plugov najboljših koruznih njiv! Sedaj pa poglejmo si račune. Kaj pravim račune? To ni mogoče. Zakaj ne? Ko je pokojni g. dr. Magdič pri občinski seji vprašal g. župana kaj je z računi, on bi vendar rad znal, kako da gospodarimo, je g. župan Kozol odgovoril: „ich kann die Herren versichern, dass wir stets vorwärts gehen.“ Istina, ni legal. Bog nas je vže tako ustvaril, da moramo sploh naprej hoditi. Postava veli, da se ima vsako leto do 1. marca račun o preteklem letu predložiti, a mi bi radi vedeli kde je račun za leto 1881. Treba bo vže za leto 1883 račun predlagati, Ormožanci pa si ga še za leto 1881 želimo. To smo pač vsi ne le samo Dobravčani „šlapšuhe“, kakor jih je g. Kada nekdaj imenoval. Morebiti g. župan ni dobil potrdila od nemškega šulvereina? Pri nas imamo dosta siromaške dece, ki mora lačna, bosa, skoraj naga v šolo hoditi, zastop občinski pa pošilja peneze nemškemu šulvereinu! Je li zato dobil g. Rauschl od nemčurskega šulvereina znanih grošev? Sedanji ormožki mestni zastop za nas nič ne stori. — Temu neznosnemu gospodarstvu mora biti konec. Da se tega rešimo, treba toraj, da se pri prihodnji volitvi v mestni zastop ormožki vsi brez izjeme, koji imamo posestva tudi v ormožkej občini, ali koji plačujemo kako direktno dačo, udeležimo, in da volimo take može, ki imajo srce in ljubezen za nas, ne pa za nemški šulverein. Vi pa Dobravčani! zberite se okolo izvrstnega moža g. Gašpariča, in združite se z nami in videli bote, vspeh bo sijajen. —

Iz Ptuja. (Zahvala — prošnja domoljubna.) Častiti, dragi volilci veleposestniki! Izrekamo Vam iskreno zahvalo, da ste prišli 19. t. m. tako mnogobrojno na volišče. Lepa zahvala Vam, ki ste prišli iz Pacinja, Velovlaka, Juvanec, Desinec, Ločiča, Črmle, Trnovec, Drebetnic, Vitomarec, Hvaletinec, Grlinec, Zagorec, Gabrnika, Mostov, od sv. Marjete, z Zavrč, od sv. Barbare v Halozah, od sv. Vida, sv. Trojice, sv. Lovrenca na polji, s cirkovske, hajdinjske, gorske, sv. janževske fare, iz mesta samega in okolice! Vi se niste dali po nikomur motiti, Vi se niste zbali žuganj nekterih meščanov in denarnih zavodov, Vi se niste dali zapeljati prilizovalcem, kateri so s sladkimi besedami planili okoli Vas in Vam delali vsakojake lepe obljube! Stali ste, kakor zid. Slava Vam! Da si smo propali, — ker se je dalo meščanom več glasov, kakor jim gre, — nismo propali nečastno. Ako dobro porabimo te tri leta, ki nas ločijo od prihodnje volitve, če smo delu, koje smo začeli, vstrajni, bode že prihodnjič zmaga naša. Tedaj pogum in spet na delo. Ne vdajmo se! V Ptuji, 20. den nov. 1883. l. Mihal Brenčič, P. Benedikt Hertiš, dr. Franc Jurtela, Franc Koser, Tomaž Mikel, Simon Merkuš, dr. Jakob Ploj, Ferdinand Raisp, Franc Urbas, Andrej Vodušek. Volilcem za okrajni zastop ptujski v skupini občin! Držite se v soboto 24. t. m. tako strogo

in možato svojih, kakor so se držali kmečki veliki posestniki. Vam je lehko zmagati, ker volite sami, brez meščanov in grajščin. Naj nobeden ne izostane, naj se nobeden potu v Ptuj ne odtegne! Če bi kmetje v tej skupini propali, potem je okrajni zastop popolnoma mestu in meščanom izročen za cela tri leta. Na to meščanje tudi delajo in zato Vam priporočajo može za kandidate, katere imajo povse v svojih rokah. Še enkrat držite se svojih v Vašo lastno korist! Shod volilcev je ob 9. uri zaran v Narodnem domu. Tu naj se zbirajo, da grejo skupno na volišče; lovilo bode se spet hudo, morebiti se bodo celo po sili jemale izkaznice in volilni listki, kakor so to zadnjič skušali. Nič se bati!

Od sv. Jurija ob juž. žel. (Dr. Gustav Ipavic-ova svečanost). Št. Jurij se je minuli četrtek, dasi je bil delavnik, dasi vreme in pot po snegu ni bila posebno vabljiva, izvan navadno praznično oblekel; imel je pa tudi uzrok, saj je veljalo enemu njegovih najuzornejih sinov. Že v predvečer so švigale rakete visoko v zrak v raznobarvanej razsvitljavi, oznanjevaje nenavadno svečanost prihodnjega dne. Drugega jutra proti 8. in 9. uri se je ves trg ovil v raznobojne zastave, kočije in drugi vozovi, vozeč tujce in domače, jeli so drdrati po trgu gori in doli, po vseh cestah v trg vodečih opazoval si dolge vrste peš idočih gostov proti trgu. Ob 9. uri začnó možnarji pokati in iz zvonika se oglasi veliki zvon ter vabi pobožno ljudstvo k slovesni službi božji, kakor je to le o praznikih navadno. Med tem so se pa pri Nendl-nu zbirali, slavnostni odbor, občinski odbor, učiteljstvo, deputacije raznih društev in drugi veljaki domači in iz Celja, Žavca, Teharjev. Šmarija, Šent-Vida, Ponikve itd, ter šli potem na dom po g. dr. Ipavica, ki je bil v družbi c. kr. namestnijskega svetovalca g. Haas-a (poslednji bil je v lepej uradni uniformi) in sodnijskega svetovalca g. Luleka iz Celja, ter jih spremljal v cerkev; cerkev se je do gnječe napolnila. Vlč. g. župnik L. Vošnjak služili so sv. mešo, vlč. g. Dragotin Ripšl, tukajšnji rojak, Videmski župnik, in domača dva gospoda Podhostnik in Hribernik so azistirali. Na koru pa so prav izvrstno popevali po slavljenci postavljeno mešo, ki so se je ravno za to svečanost naučili izvanredni mladi tržki gospodje Franc Črnovšek, V. Šuster ter gospe in gospodičine C. Vučnikova, Iv. Črnovšekova in T. Nendl-nova, pod vodstvom g. Vučnika; na orgle pa je igrala hčerka Vučnikova gospdč. Anika prav precizno med tem ko je še vmesne igre jako svečano spolnjevala Slatinska godba. Cerkveno petje in godba se je močno dopadalo, posebno pa še samospev gospodične Terezike Nendl-nove. Pozneje je neki tuji gospod kazoč na njo vprašal: Je-li ta tista gospodična, ki tako vrlo poje? Po sv. meši spremljani od velike množice ljudstva, požarne brambe v uniformah in čeladah, godbe, šli smo v jako okusno okinčano dvorano, gospoda A. Nendl-na. Na vsacem konci dvorane bil je priredjen oder obstavljen s cesarskimi in slovenskimi zastavami in obilnim zelenjem, cesarskimi orli in s podobo presvitl. cesarja i. dr. Na sprednjem odru, kjer sta bila priredjena samo dva prostora, sta ona zavzela, c. kr. namestnijski svetovalec g. Haas in odlikovanec g. dr. Ipavic; zadnjega pa godba, sredino pa so zasedle odlične gospé in gospodične in zastopili možki raznih stanov v dragi gosposki suknji in v prazničnem kmečkem „pruštohu“.

(Dalje prihod.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pretečeni teden so po nekod 300letnico Lutrovo obhajali. Luter je bil znani nemški menih, ki je meniško halo slekel, nuno zapeljal in pouzročil krivo vero lutrovsko. Čeravno je pri nas malo lutrovcev, so Lutra vendar slavili najbolje zagrizeni nemčurji in šulvereinerji. Tako so na Dunaji lutrovski in židovski dijaki pomešani s katoliškimi maloverniki liberalci napravili veliko večerjo s pijančevanjem. Navzoč je pa bil tudi ves odbor nemškega šulvereina. Vršile so se razne napitnice. Nek Sereniyi je hotel v zdravici hvaležno spominjati se našega milega cesarja Franca-Jožefa, ki je lutrovcem veliko verskih svobodščin dovolil. So li sedaj kričali navdušeno hoch? Ne, ampak besedo so govorniku zadušili ropotajoč, sikajoč in žvižgajoč. Ta nemško-liberalna šulvereinska druhal je se toraj drznila najmilejšega cesarja v njegovej državi in glavnem mestu razžaliti. Liberalni listi pa o tem besede ne črhnejo. Toda pomnili bodemo to veleizdajsko nesramnost pa šulvereinskim zijakom dveri pokazali. Sedaj vendar vemo, kam pri šulvereinih pes taco moli. Svojega cesarja ne damo na avstrijskih tleh žaliti. — Admiral Pök je odstavljen, na njegovo mesto pride podadmiral Daublevski, tisti ki je pred Višem (Lisi) italijansko ladijo s svojo tako prekucnil, da je hipoma utonila in 450 italijanskih mornarjev z vojaško kaso vred na dno morja seboj potegnila. — Štajerski namestnik Kübek je šel na kratek odpust na Tirolsko, štajerski Slovenci ne moremo biti z njim zadovoljni, pa tudi z njegovimi glavarji ne; tako namreč nikoli ne pridemo do djanske izpeljave člana XIX. občnih državljanskih osnovnih pravic. Tukaj želimo skorajšnje spremembe. — Ogerski državni zbor hoče postavo izdelati, da bi se med Kristjani in Judi slobodno ženitovanje vršilo. Magjari mislijo, da jim bo to koristno pa se varajo; Judi se tako ne bodo

pomagjarili, pač pa Magjari v judovske mauhe še globljeje zagazili. Minister Tisza še vedno išče bana za Hrvatsko; a Hrvatje so zadovoljni s tem, kako general Ramberg vladari in čakajo mirno tega, kar ima priti, dobro vedoč, da jihova pravična reč zmaga. Sava je niže Siska predrla jez in vsa Posavina je poplavljena. V oseškej in požegovačkej županiji oklicali so zaradi tolovajstev hitri sod.

Vnanje države. Da je prusko-nemški cesarjevič odpotoval na Špansko, to Francoze močno jezi; a zviti Italijani so se v Genovi cesarjeviču precej debelo prilizovali. Od papeža zahteva Bismark, naj bi izgnanje nadškofov Melhersa in Ledohovskega priznal, tega pa Leon XIII. ne stori. — Ruskega carja brat Aleksej snubi staršo hčer grofa Pariškega, sedaj pravega dediča kraljevske krone francoske; to kaže, da se Rusi nameravajo s Francozi zvezati, ako namesto omahljive republike stopi staro krepko kraljestvo. — Ruski minister Giers je obiskal Bismarka, ta mu je do železnice proti šel in ljudje, ki so takrat Bismarka videli, pravijo, da se je močno postaral in oslabel. — Srbski kralj Milan je upornike premagal pa da sedaj grozovito soditi in ljudi streljati, v Zajčaru bili so 3 ustreljeni, med njimi pop Miloje. — Bolgari in Rusi so se porazumeli; knez izvoli vojniškega ministra z dovoljenjem ruskega carja in ruski oficirji ostanejo tri leta v Bolgariji, pa morajo knezu in bolgarskim postavam pokoravati se. — Kitajci in Francozi so se brž̌čas v Tonkingu uže zgrabili, kajti odjenjati neče nobeden od svojih tirjatev.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

Rustica gens, optima flens, pessima ridens.
Najbolji je kmet, če se solzi, najhujši, če se smeji.

Pregovor nemških grajščakov 16. veka.

1. Nedavno so Slovence šteli ter jih našteli 1,300.000, na Štajerskem okolo 400.000. Čudo veliko. Više od 1200 let se nas spominja ne domača, ampak tuja zgodovina pa nam ne poroča nič veselega. Ovi dolgi dolgi čas je kar strašna zima, grozna veriga samih nezgod, nesreč, duševnega in gmotnega propada, narodnega pogina, brezčastne smrti. Doma nesloga, razprtje, slabost in izdajstvo zraven kuge, pomora, lakote, ognja, povodnji, od zunaj pa strahovito nasilstvo neizprosljivih sovražnikov. Res čudo veliko, da nas še niso iztrebili in uničili: divji Huni, Obri pesoglavci, sosedni Nemci. zviti Italijani, oholi Madjari, grdi Mogoli, grozni Turki pa drzni nemčurji in brezsramni nemškutarji izdajalci.

Vkljub tolikim nezgodam še živimo in se iz grobov dvigamo k novemu narodnemu življenju, k zopetnemu gmotnemu in duševnemu napredovanju na narodnej podlagi. Kdo je toraj pri nas tisti močni studenec, ki ga niti 1200-letna suša ni izsahnila? Kdo je tisto drevo, ki ga tisočletne uime niso ugonobile? Kdo tisto zlato, ki pod vekovitim kladivom ni preminolo, ampak čedalje finiše raztezalo se? Morebiti narodno slovensko plemstvo? Tega sploh nismo imeli v pravem pomenu. Imenitneje in imoviteje rodbine pa nam je uže davno sovražni meč pozobal ali mogočno tujstvo izvabilo in potujčilo. Morebiti narodna duhovščina? Te še pred kratkim ni bilo. Narodno učiteljstvo, meščanstvo? Smo še le ob začetku. Dragoceno, nevkončljivo zlato, neumorno drevo, nevsahljivi studenec slovenskemu narodu je le — pohlevni oratar, slovenski kmet. Ko je drugo uže vse palo, on je se držal; ko je drugod narodna smrt vse pomorila, v njem je še tlela iskrica življenja, in ko je drugo vse bilo izcrpljeno, izropano in potrto, on je še hranil v sebi zakladov, življev in močij za novo narodno življenje. Nemila 1000letna osoda slovenskega kmeta je za oni čas edina zgodovina Slovencev.

Selitev narodov vrši se od nekdaj in še sedaj ni dokončana. V prazgodovinskej dobi preselili so se iz Azije v Evropo najprvlje Kelti, Latinci, Grki, Germani ali Nemci in Slovani. To seljevanje vršilo se je od izhoda proti zapadu. Nekaj stotin let pred Kristusom pa so narodi začeli rivati proti izhodu, na kar so zopet od jutrovih krajev pritiskavali proti zahodu Huni, Obri, Mongoli pa Turki. No, in sedaj tiščijo Nemci na izhod. Med takim seljevanjem in vojskovanjem narodov prišli so Slovani globoko v Evropo, naprej mi Slovenci. Nekatere slovenskih rodbin naselile so se daleč po celem Štajerskem, Avstrijskem, Koroškem, Salcburškem, Tirolskem in celo v Bavarsko do Brezinja (Freising) in v Švico do blizu Ciriha. To se je godilo od l. 520. po Kristusu naprej.

Zgodovina priča, da so drugi narodi v Evropo zvečinoma prirazbijali in priropali. Slovan je prihajal kot miroljuben lovec, ribič, pastir, oratar. Kot svoboden mož pristreljal je Slovenec v naše kraje za zverjadjo, pripasel z živino in prioral s plugom. Zapuščeno zemljo si je vzel v last. Kmalu nastanejo čedne vasnice z občinskimi pašniki in gozdi. Prijazne griče slovenske obsenči zopet blaga vinska trta, po dolinah in poljanah zori zlatoklasa rž, rumena pšenica, ob potokih in rekah zelenijo krasne livade, lepi travniki in po planinah piska in poje slovenski pastir okolo številne živine. Na razvalinah rimske kulture prikaže se nova, narodna, slovenska.

Tega pa ne trpi lagodni sosed, zlasti Nemec ne. Najprvlje vderejo k nam Bavarci, za

njimi Franki in drugi Nemci. Zastonj se vojskujejo slavni Samo, moravski Svetopolk, panonski Kocelj, hrvatski Ljutevit. V teku nekojih stotin let so Slovenci povsod premagani, poteptani in podjarmljeni. Kar je bilo boljega in krepkejega, to so poklali ali potujčili, vsem pa vzeli vso zemljo, pobrali vse lastništvo; Slovenec, slovenski kmet je na lastnej zemlji suženj, rabotar, tlakar prišedšej tujej gospodi. Z letom 800, ko so Karla velikega kronali v Rimu v rimsko-nemškega cesarja, prične za Slovence 1000letna prežalostna doba, za slovenskega kmeta ono gorjé, o katerem naš duhoviti Sim. Jenko piše:

Britka žalost me prešine,
Ko se spomnim domovine,
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

Kdo spominja se nekdanjih,
V revni zemlji pokopanih?
Tiho bori vnuk koraka,
Čez grob borega očaka.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 47. Nekedaj sta se v pekli srela mlinar pa krčmar. Pita ali vpraša krčmar mlinarja: no, zakaj so pa tebe sem zagnali? Mlinar mu žalosten reče: zato, ker sem imel na ovem svetu — preveliko mero. Krčmar odvrne: je pa uže čudno; jaz sem imel vedno premalo mero, pa so me le semkaj k tebi poslali. Radoslav Rižnar.

Razne stvari.

(† Umrli) so preč. p. n. gospod Franc Sorčič, infulirani stolni prošt danes ob 4. uri zjutra po mučnej bolezni, previdení s sv. zakramenti. Pogreb bo jutri 23. nov. ob 3. uri popoludne.

(Ptujska čitalnica) vabi za nedeljo 25. t. m. k večernej veselici ob 8. uri z bogatim, lepim vsporedom.

(Slovensko društvo) obhaja v nedeljo 2. dec. t. l. popoludne ob 3 v Mariboru svoj občni zbor.

(V Ptuji) so 19. t. m. pri okrajnih volitvah Slovenci propali in znani M. v Tagespošti se krohota: die Deutschen haben den Sieg errungen. Kolika sramota za one Slovence, ki so k tej zmagi pripomogli in v lastno skledo pljunili. Zmagali pa niso Nemci, ampak volilni red, ki mestne kočljarje preobrača v velike gruntne posestnike.

(Šolstvo) G. nadučitelj M. Nerat je kot strokovnjak za šolski okrajni svet mariborske okolice potrjen, g. Jož. Pintar je postal učitelj v Koprivnici, g. R. Šuster pomočni učitelj v Mahrenbergu in gpč. Jozefina Hübler učiteljica ročnih del pri sv. Križi pri Slatini.

(V pokoj) stopil je g. L. Schäffer, stotnik 47. regim. v Mariboru.

(Zborovanje) kmečkega društva v Slatini se je od 25. t. m. preložilo na ugodnejši čas. Le predolgo ne odlagati.

(Častno meščanstvo) je Ljubljana podelila učenjaku dr. Miklošiču.

(V Sevnici) je narodni notar Veršec izvoljen v župana, vsi odborniki so narodni. Slava!

(Železnico) v Slatino nameravajo od južne železnice blizo Ponikviškega tunela staviti po Bobovem dolu naprej.

(Iz Mozirja) se poroča, da so 18. t. m. v zvonik Libiške cerkve potegnili novi zvon na Es glas ubran, nekaj čez 19 centov težek. Novi zvon kaj lepo poje po prijazni dolini. Plačala sta ga uže rajni Janez Benek in še žive žena njegova Urša. Bog plati! Zvon je bil vlit v zvonarni g. A. Samase v Ljubljani.

(Po nosu dobil) je celjskega lisjaka očak dr. Glantschnigg v Gradci med dijaki, ko so tudi nemškega Lutra slavili. Začel je kokodajckati s političnim govorom: Wir Deutschen (oj, oj lisjak, zakaj se pa tedaj še časih med Slovence šteješ?) in Untersteiermark wurden noch vor wenigen Jahren als Nichtdeutsche betrachtet... Vladni komisar mu na to hoče besedo vzeti in dr. Glantschnigggggg junaški sklene rekoč: da je uže pred 20 leti v Gradci z dijaki pil in od tiste dobe bil: stets bestrebt den deutschen Geist hoch zu halten. Mora uže čuden „Geist“ biti, da ga je kos držati. Nemškutarji so res čudne stvari, danes Slovenci, jutri Nemci itd.

(Novi župan) v Ponkvi je baje šulvereinar. Res?

(Mnogo štipendij) za dijake je razpisanih do 2. dec. t. l.

(Šulvereinski prvak) Nagele bil je v Hočah vprašan, kde Nemcem kaj krivice delajo Slovenci, pa mu je sicer ostri in dolgi jezik kar obstal. Ni vedel kaj pametnega reči.

(Stekli pes), ki je v Makolah več oseb in živine ogrizil, potem jednako v Ločah, bil je tukaj ubit. Živinozdravnik g. Jekel je psa raztelesil in popričal, da je bil hudo stekel.

(Trije nemčurji) zgrabili so na volišči v Ptuji Frangeža Filipa, ga odvlekli od č. g. kaplana Cirkovskega proč na svojo stran in mu vzeli pooblastilo za občino Mihovce.

(Od sv. Heme) se nam piše, da so nekemu nemčurju iz Podčetrtka na sejmi pri sv. Petru rudeče rožice na lice pocoprali in ga okolo ušes drugič birmali se vé brez — krizme.

(Slovenci) so v Ptuji 19. t. m. pri volitvi v komisijo zmogli 97 glasov, nemčurji 106. Potem pa je odpalo 8, nemčurji so vlovili 3, zavrgli 4 pooblastil (Dr. Dominkuševo, Župečke in Šikolske vesi in sv. Lovrenčko), Mihovsko so po sili vzeli, Dražkovič iz Šikol ni

hotel voliti, Val. Dolenec iz Mihovec je bolen. Vsled tega so nemčurji zmagali s 109, a Slovenci propali z 89.

(Krčmar v Loznici) pri Slov. Bistrici nam poroča, da je c. k. živinozdravnik njegove svinje ogledal in za zdrave spoznal. Nemški listi, iz katerih je „Gospodar“ reč zvedel, so krivo poročali.

Listič uredništva: Dopisi od sv. Ilja, Male nedelje, iz konjiškega okraja, Mozirja itd. prihodnjič.

Loterijne številke:

V Gradci 17. novembra 1883:	53,	89,	52, 59, 15
Na Dunaji „ „	79,	21,	25, 83, 30
Temesvar „ „	6,	34,	71, 65, 90

Prihodnje srečkanje: 1. decembra 1883.

†

Stolni Kapitel Lavantinski naznanja s prežalostnim srcem, da so p. n. prečastiti gospod

Franc Sorčič,

infulirani stolni prošt, vitez železne krone III. reda, knez. škof. konzistorijalni svetovalec, namestnipredsednik prosinodalnih izpitov, ravnatelj pisarne kn. šk. ordinarijata,

po dolgi bolezni, previdení s sv. zakramenti za umirajoče, v Mariboru dne 22. novembra 1883 ob 4. uri zjutraj v 66. letu svojega življenja mirno v Gospodu zaspali.

Truplo rajnega preblagega gospoda bode 23. t. m. ob 3. uri popoldne v stolno cerkev prenešeno in po opravljenih slovesnih mrtvaških obredih na mestnem pokopališči zemlji izročeno.

Zadušnice se bodo služile v saboto 24. t. m. predpoldnem ob 8. uri v stolni cerkvi.

Maribor dne 22. novembra 1883.

1—2

Vinska prodaja.

V torek 4. decembra bode se pri sv. Barbari pri Vurbergi prodajalo

12 štrtinjakov

Barbarskega in Martinskega vina.

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

Dne 28. novembra ob 10. uri bo okolj

9 štrtinjakov

novega cerkvenega vina Ritoznojskega (Rittersberger) v cerkveni kleti po dražbi prodanih.

Cerkveno predstojništvo v Slov. Bistrici.

Učiteljska služba.

Na dvorazredni IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri Malinedelji je nadučiteljska služba definitivno, in na trirazredni v III. plačilni vrsti stoječi dekliški šoli v Ljutomeru ena služba učiteljice eventuelno podučiteljice definitivno ali provizorično razpisana.

Nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisanji popolnoma zmožni prositelji vložijo svoje prošnje nardalje do zadnjega decembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru
dne 8. novembra 1883.

Predsednik:
2 2 ***Trautvetter.***

Podučiteljska služba

na trirazrednici pri sv. Urbani poleg Ptuja, IV. plačilnega razreda in prostoj izboj je izpraznena.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 10. prosinca 1884 pri krajnem šolskem svetu sv. Urbana poleg Ptuja vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuji
9. novembra 1883.

Prvosednik:
2—3 **Premerstein.**

Natečaj.

Zadruga vžitninske zakupnine gorenje savinjske doline v Mozirji sprejme dva dačna opravnika (dacarja) proti letni plači po 500 fl. in s priklado osobnih pristojbin.

Prošniki morajo dokazati, da so za to opravilo popolnoma sposobni ter slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožni in gledé poštenja neomadeževani.

Dotične prošnje so vposlati skrajno do 10. decembra t. l. pooblaščencu gospodu **Anton Goričar-ju v Mozirji.** 1-2

2—3

Živinski sejem.

V pondeljek **3. decembra,** god sv. Frančiška Ksaverijana bode letos zadnji veliki živinski sejem pri sv. **Tomaži nad Veliko nedeljo,** na kar se živinski kupci in prodajalci opozorujejo.

Izdatelj in založnik tisk. kat. društvo. Odgov. urednik L. Kordeš. Tisk J. Leon-a v Mariboru. (Odgov. Lav. Kordeš.)